

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

Samrådsspørgsmål AI til MOF

Vil ministeren redegøre for situationen omkring den stigende udbredelse af ”evighedskemikalierne” PFAS i Danmark og oplyse, hvilke konkrete tiltag regeringen tager for at afdække, stoppe og løse forurenings- og sundhedsproblemerne som følge heraf, og hvordan de mennesker, som er blevet forgiftet med PFAS eller PFOS, kan søge erstatning, og hvem der skal dække omkostningerne for disse erstatninger?

Samrådsspørgsmål AJ til MOF

Kan ministeren bekræfte, at Miljøstyrelsen, Danske Regioner og kommunerne nu har det fulde overblik over forureningen med ”evighedskemikalierne” PFAS i Danmark, og at der ikke kommer nye fund, der viser, at forureningen er mere udbredt end Miljøstyrelsens seneste opgørelse fra 26. januar 2022 og undersøgelsen fra Danske Regioner som offentliggjort på Miljøstyrelsens hjemmeside den 11. februar 2022?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Anni Matthiesen (V) og Jacob Jensen (V).

Svar

Indledning

Tak for samrådsspørgsmålene, som jeg vil besvare samlet.

PFOS og andre PFAS-stoffer er meget svært nedbrydelige stoffer, som er problematiske både for sundheden og for miljøet. Derfor er det bekymrende, at vi finder PFAS i miljøet, hvor det kan være til skade for både miljø og mennesker.

Særligt sagen i Korsør, men også den seneste ved Thyborøn, viser med al tydelighed, at der er behov for at få samlet det fulde overblik over potentielle problemer med PFAS fra ikke blot brandøvelsespladser, men også anden mulig PFAS-forurening i Danmark.

Det er godt, at opsporings- og kortlægningsarbejdet er godt i gang på tværs af alle relevante myndigheder.

Der skal styr på spredningen af PFAS i vores miljø. For der skal ikke være den slags skadelige stoffer i vores miljø eller i vores fødevarer.

Regeringens konkrete tiltag

Jeg har fra dag ét, da jeg hørte om fund af PFOS i Korsør, taget denne sag dybt alvorligt. Og jeg deler utålmodigheden efter at få det fulde overblik og skride til handling. Hellere i går end i dag.

Der er i det forløbne år igangsat rigtig meget på miljøområdet, hvad angår PFOS og andre PFAS-forbindelser. Og det er nødvendigt, for vi skal have vendt hver en sten, så vi har et klart billede af omfanget.

Kvalitetskriterier for jord og grundvand

I Danmark har vi i 2021 skærpet en række kvalitetskriterier for PFAS-stoffer. Det gælder bl.a. jord- og grundvandskvalitetskriterierne, som regionerne bruger ved kortlægning og undersøgelser af jordforureninger under offentlig indsats.

Slam

Miljøstyrelsen har 15. oktober 2021 udsendt et brev til alle kommunerne, om hvad der lovgivningsmæssigt gælder for det slam, der udbringes på markerne og der er fastsat en vejledende grænseværdi for PFAS-stoffer, herunder PFOS, i spildevandsslam. Grænseværdierne vil også blive skrevet ind i "Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål".

Miljøstyrelsen har også igangsat en undersøgelse af spildevandsslam for en række miljøfarlige forurenende stoffer, herunder PFOS.

Drikkevand

I juni 2021 sendte Miljøstyrelsen et brev til kommuner og brancher om et lavere vejledende drikkevandskvalitetskriterie for bl.a. PFOS for drikkevand. Det gjaldt, indtil det vejledende drikkevandskvalitetskriterie for summen af PFOS og tre andre PFAS-stoffer blev til et lovfastsat kvalitetskrav fra 1. januar 2022.

Vandforsyninger er gennem drikkevandsbekendtgørelsen i dag forpligtede til at kontrollere for PFAS-stoffer i drikkevandet, herunder PFOS. Den forpligtelse har forsyningerne haft siden 2015. Det har i forbindelse med skærpelsen af drikkevandskvalitetskriteriet været nødvendigt for analyselaboratorierne, at udvikle mere præcise analysemetoder. Det har de løst nu.

Overfladevand

Ud over den eksisterende overvågning af PFAS-stoffer under NOVANA-overvågningsprogrammet har Miljøstyrelsen i efteråret 2021 taget ekstra prøver for PFAS-stoffer i vandløb i nærheden af nuværende og tidligere brandøvelsespladser.

Miljøstyrelsen har videreformidlet resultaterne af overvågningen til kommunerne i februar 2022. Derudover har Miljøstyrelsen sendt resultaterne til de berørte kommuner og regioner, så denne viden kan indgå i det videre arbejde med gennemgang af de enkelte lokaliteter.

Spildevand

Miljøstyrelsen er også i gang med at lave vejledende grænseværdier for industriens tilslutning til renseanlæggene, som en støtte til kommunernes arbejde med at udstede tilslutningstilladelser. Så har kommunerne et fælles niveau at sigte efter i deres sagsbehandling af tilslutningstilladelser.

Grundvand

PFOS indgår også i grundvandsovervågningsprogrammet, GRUMO, hvor der ses på fund i både overvågningsboringer og drikkevandsboringer. I en screening for 22 PFAS-stoffer i grund- og drikkevand blev der i januar 2022 fundet PFAS i grundvandet over grænseværdien i en række prøver.

Der er ikke nogen sundhedsrisiko for vandforbrugerne forbundet med de aktuelle PFAS-fund, for der tappes ikke drikkevand fra de undersøgte grundvandsboringer. Vandværkerne analyserer drikkevandet for PFAS-stoffer, inden det sendes ud til forbrugerne.

Udvalget blev orienteret om screeningen for PFAS-stoffer i grundvandsovervågningen i januar 2022.

Udviklingsprojekter

Der er igangsat flere udviklingsprojekter i MUDP-regi i forhold til PFOS. Blandt andet blev der i 2021 afsat midler til, at Miljøstyrelsen kunne igangsætte et innovationspartnerskab med fokus på udvikling

af miljøteknologi, der kan reducere udledningen af miljøfarlige stoffer til vandmiljøet.

Der er også i 2021 sat teknologiprojekter i gang under TUP, Teknologiuudviklingsprogrammet for jord- og grundvandsforureninger. Et projekt undersøger hvad baggrundsniveauet for PFAS-forbindelser er i vores miljø og et andet projekt ser på analysemetoder.

Og i 2022 fik vi i Finanslovsaftalen sammen med aftalepartierne afsat 3 mio. kr. til test af metoder til oprensning af PFAS-forureninger.

Endelig har Miljøministeriet præsenteret en strategi for miljøfarlige stoffer i vandmiljøet og etableret et partnerskab på tværs af myndigheder og interesseorganisationer. Formålet er at få mere viden om miljøfarlige stoffer i vandmiljøet, og hvor stofferne kommer fra, for at kunne iværksætte målrettede virkemidler til at begrænse forurening.

Der er mange ting i gang. Både i forhold til at få kortlagt forureningens omfang, men også i forhold til at håndtere, begrænse og forebygge forureningen med PFAS.

Det fulde overblik

Sagen i Korsør har sat turbo på, at vi får et overblik. Først og fremmest har der været fokus på brandøvelsespladser, hvor de værste forureninger kan findes. Og det har været vigtigt at finde ud af,

om der kan være en sundhedsrisiko i tilknytning til brandøvelsespladserne, så vi kan forebygge risici yderligere.

Myndighederne har taget skridt mod at finde ud af, hvor der er sluppet PFOS ud i miljøet, og mod at afklare, om der er en risiko for, at det er endt i drikkevand eller fødevarer.

Hvad angår undersøgelser af berørte borgere, så er det selvfølgelig sundhedsmyndighederne, der tager sig af den del. Samtidig er mit ministerie i tæt dialog med Sundhedsministeriet og sundhedsmyndighederne, hvor behov for yderligere initiativer i de konkrete sager afdækkes.

Der har også været tidligere brandøvelsespladser på arealer, som Naturstyrelsen har overtaget, og hvor Miljøministeriet er grundejer.

Naturstyrelsen er i fuld gang med at se på problemets omfang på de udpegede lokaliteter. I tilfælde hvor der er er græssende dyr på brandøvelsespladser med mulig PFOS-forurening eller på tilstødende arealer, har Naturstyrelsen tilbudt berørte forpagtere af arealerne at betale for at få analyseret kødet, så det kan blive undersøgt hurtigst muligt.

Jeg har i 2021 bedt om, at der bliver lavet et overblik over brandøvelsespladser i Danmark.

Miljøstyrelsen har indsamlet oplysninger til overblikket over brandøvelsespladser fra regionerne, kommunerne og fra Forsvarets Ejendomsstyrelse, og afklaring om mulig umiddelbar risiko knyttet til brandøvelsespladserne. Der blev senest i januar 2022 oversendt et opdateret overblik til udvalget over dette.

De nyeste tal viser, at myndighederne samlet set har lokaliseret yderligere 7 brandøvelsespladser, så der nu er tale om 213 pladser.

De nyligt identificerede brandøvelsespladser giver ikke anledning til ændring i antallet af brandøvelsespladser med mulig tilknyttet sundhedsrisiko, som fortsat er 52 pladser. Af de 52 pladser er 15 overdraget til regionerne.

Mange myndigheder er i fuld gang med aktiviteter, som bidrager til det fulde overblik. Og der bliver kigget på meget andet end brandøvelsespladser.

I forhold til overfladevand, har regionernes undersøgt PFAS-forureningers påvirkning af overfladevand i 2021. Regionerne fandt, at grænseværdier for PFAS blev overskredet i 29 af 135 undersøgte vandløb. Regionerne har informeret de berørte kommuner. Kommunerne skal nu i gang med at opspore mulige kilder.

I 2022 fortsætter regionerne deres undersøgelse af jordforureninger påvirkning af overfladevand og i

2023 udarbejder de en samlet evaluering af undersøgelserne foretaget i 2021 og 2022.

Regionerne undersøger også for PFAS i deres forureningsundersøgelser for de brancher, hvor der er mistanke om, at der kan være anvendt PFAS. Dette arbejde har været i gang i flere år og fortsætter fremover.

Miljøstyrelsen koordinerer en tværfaglig gruppe, der løbende holder møde med regioner, kommuner og andre relevante myndigheder, herunder Fødevarestyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed og deler viden og drøfter de udfordringer, som myndighederne har med PFOS-forurening.

Jeg har også sørget for, at der er udarbejdet en tjekliste, som hjælp til kommuner og regioner, når der skal ske koordinering af myndighedernes indsats – eksempelvis ved nye fund.

Tjeklisten sikrer, at der er en fælles forståelse af, hvem der gør hvad – og hvornår – i de løbende sager. Og tjeklisten har senest vist sit værd i Thyborøn-sagen, hvor de forskellige myndigheder har arbejdet effektivt og hurtigt sammen om opgaven.

Ansvar for oprydning

Vi har klare regler for, hvem der skal rydde op efter forureninger, så mennesker og miljø ikke tager skade. Myndighedskompetencen på

jordforureningsområdet er delt mellem regioner og kommuner.

Som undersøgelserne af bl.a. brandøvelsespladserne skrider frem, vil det også blive klart, hvor og hvordan en forurener kan stilles til ansvar.

Først og fremmest må regningen for oprensning betales af den, der er ansvarlig for forureningen, og først hvis det ikke kan lade sig gøre, så træder regionerne til.

Regioner og kommuner har derfor iværksat tiltag for at undersøge problemets omfang på landsplan, og hvilke tiltag der er nødvendige på de enkelte brandøvelsespladser. Der ses på, hvor "forureneren betaler-princippet" træder i kraft, og hvor sagerne overdrages til den offentlige indsats, der varetages af regionerne. Foreløbigt er 15 sager overdraget til regionerne.

Erstatning

Det vil altid afhænge af en konkret vurdering, om tilfælde af skader på helbredet pga. forurening med PFOS, vil kunne give anledning til erstatning til de berørte.

Som I sikkert allerede ved, så forbereder en gruppe af borgere i Korsør et gruppesøgsmål mod Slagelse Kommune. Borgerne ønsker, at Slagelse Kommune stilles til ansvar for borgernes indhold af PFOS i blodet.

Afslutning

Vi har fået et godt overblik over brandøvelsespladser i Danmark. Det er en række myndigheder i fuld gang med at handle på. Både i forhold til forureningerne og om der kan gives påbud til en forurener, men også i forhold til risiko, fx om der er græssende husdyr, der bruges som fødevarer.

Jeg følger PFAS-sagerne tæt og er optaget af, at vi nu får et godt overblik over problemet med PFOS og andre PFAS-stoffer fra brandøvelsespladser i hele landet. Det stopper ikke her, da der også er andre steder, hvor PFAS-stoffer ender i naturen, som vi har set i Thyborønsagen.

Det er vigtigt, at der bliver gjort det, der er nødvendigt, så vi trygt kan indtage fødevarer og drikke vandet uden at bekymre os om PFAS.

Ingen og heller ikke jeg, kan garantere, at der ikke kommer nye fund og nye PFAS-sager. Men alle de involverede myndigheder arbejder hurtigt, effektivt og koordineret både i de enkelte sager og med at få skabt klarhed over forureningen med PFAS i Danmark.

Tak for ordet.